

Anna Paniszewa

Brześć

**Historia powstania II Brzeskiej Drużyny Harcerskiej
im. Ryszarda Snarskiego. Część I, lata 2009–2016**

II Drużyna Harcerska im. Ryszarda Snarskiego powstała w 2009 roku z inspiracji nauczycielki historii Anny Paniszewej, która zaczęła poszukiwać kandydata na drużynowego. Olga Szywel, nauczycielka języka polskiego, która wcześniej była członkinią I DH im. Ryszarda Snarskiego, odpowiedziała na tę propozycję i zaprosiła na pierwszą zbiórkę swoich uczniów. Początkowo w drużynie było 12 osób w dwóch zastępach: męskim i żeńskim. Po wyjeździe Olgi Szywel do Polski w 2010 roku trzeba było szukać nowej drużynowej. Funkcję tę sprawowała do 2011 roku nauczycielka Maria Drązkiewicz. W tym czasie liderami stali się Andrzej Turko – przyboczny, Marina Głazowa – zastępowa, Stanisław Zamana – zastępowy.

Pierwszymi działaniami harcerzy było sprzątanie polskich cmentarzy w Brześciu, sprowadzanie Betlejemskiego Światła Pokoju (2009 – Światło przybyło z Baranowicz, w 2010, 2011 – z Grodna, 2012, 2013, 2014 – z Terespoła), udział w projekcie IPN „Opowiem ci o wolnej Polsce”, w wyniku którego zostały nagrane filmy o Ariadnie Teleman – członkini Związku Obrońców Wolności (ZOW) w Kobryniu, a także o Ryszardzie Snarskim – patronie drużyny.

Pamięć człowieka stanowi fundament jego tożsamości, a pamięć społeczna jest fundamentem tożsamości narodowej. Poszukiwania informacji o represjonowanych młodych Pola-

kach z Brześcia, który stawiali opór władzy komunistycznej w latach 1945–1949, o późniejszych ich losach, przyczyniły się do wykreowania celu istnienia drużyny harcerskiej, którym stało się odrodzenie polskiej tradycji narodowych wśród młodzieży polskiego pochodzenia z Brześcia, krzewienie polskości i kontynuowanie polskiej tradycji narodowej.

Latem 2010 roku Anna Paniszewa zorganizowała wyjazd harcerzy z Brześcia na Złot Stulecia do twierdzy w Modlinie, przy tej okazji nawiązała kontakt z Ewą Snarską – wdową po Ryszardzie Snarskim, która przekazała cenne informacje o patronie drużyny oraz film nagrany przez TVP pt. *Workuta*. Opowiada on o podróży Ryszarda Snarskiego do byłego obozu pracy za kołem podbiegunowym, w którym młodzi Polacy z Brześcia odbywali karę za swoją postawę patriotyczną po zagarnięciu ziem polskich przez ZSRR po zakończeniu II wojny światowej. Wywiad z panią Ewą Snarską i materiały filmu zostały wykorzystane w późniejszym filmie nagrany przez harcerzy o Ryszardzie Snarskim *Byliśmy uczciwi, czyści i odważni...*

6 stycznia 2011 roku odbyła się pierwsza rozmowa przez skype'a z Leonardem Konikiewiczem, zastępcą dowódcy ZOW, który mieszkał w Johnson City w Stanach Zjednoczonych – autorem książki – *Szlakiem Nieposłusznych* o historii ZOW. Rozmowa przyczyniła się do przywołania cennych wspomnień Leonarda Konikiewicza, które później zostały przekazane do Brześcia i opublikowane w *Brzeskich dziennikach* w 2011 roku. Harcerze przeprowadzili rozmowę przez skype'a z Leonardem Konikiewiczem, zadawali pytania związane z funkcjonowaniem ZOW w Brześciu.

Latem 2011 roku odbyła się wyprawa harcerzy do Gdańska na spotkanie z Ewą Snarską, która specjalnie w tym celu przybyła z Kanady. Zaprowadziła ona harcerzy na cmentarz Srebrzysko w Gdańsku, gdzie znajdują się groby Ryszarda Snarskiego i Zygmunta Stachowicza – dowódcy ZOW w Brześciu. Harcerze trzymali wartą honorową przy grobie Ryszarda Snarskiego. Podczas 3-dniowego pobytu w Gdańsku harcerze spotkali się z Gromadą Zuchową z Gdyni, zobaczyli, jak funkcjonuje Dom Harcerza w tym mieście, wysłuchali wspomnień pani Heleny

Obraz MB Ostrobramskiej, którym Romuald Traugutt błogosławił powstańców styczniowych, znajduje się w rodzinie Ariadny Teleman z Kobrynia, fot. A. Paniszewa

Stachowicz o Zygmuncie Stachowiczu – dowódcy ZOW w Brześciu. Te materiały zostały później wykorzystane w filmie o Ryszardzie Snarskim, a także w publikacji *Brzeskie dzienniki*. Odbył się również spotkanie z Natalią Zarzycką – członkinią ZOW w Brześciu, która w tym czasie odpoczywała w Sopocie i też udzieliła wywiadu harcerzom.

Tego samego lata miał miejsce wyjazd na obóz harcerski do Ocypla. Jego organizatorem był Adam Czetwertyński z KG ZHP z Warszawy. Uczestniczyło w nim 4 harcerzy: Marina Głazowa, Andrzej Turko, Stanisław Zamana i Alicja Pryczynicz oraz opiekunka Irena Russkina. Każdy z nich otrzymał Krzyż – to były pierwsze Krzyże w drużynie. Jesienią po raz kolejny odbyły się wybory drużynowej – została nią Anna Bielawska, jednak z powodów rodzinnych jej kadencja była bardzo krótka. Wówczas zapadła decyzja, że sami będziemy organizowali

Harcerze na zbiórce w Dniu Myśli Braterskiej, fot. A. Paniszewa

zbiórki zastępów. Marina Głazowa ze Stanisławem Zamaną wspólnie prowadzili drużynę i nadal byli zastępowymi, zaś Andrzej Turko – przybocznym.

Dla stałego funkcjonowania drużyny harcerskiej konieczne stało się utworzenie Gromady Zuchowej. Taka Gromada została zorganizowana przez druhnę Annę Polijechową w roku 2011. Latem tego roku Irena Russkina, Anna Polijechowa i Anna Paniszewa przygotowały I Obóz Zuchowy, po którym Gromada zaczęła się nazywać „Zajęcie na Łące”. Później obozy odbyły się w roku 2012 i 2014. Opiekunką tej Gromady od pierwszych dni jej istnienia była Irena Russkina, która prowadziła cotygodniowe zbiórki w ciągu roku szkolnego, organizowała imprezy,

Kartki harcerskie i zuchowe, fot. A. Paniszewa

koncerty i uczyła zuchów śpiewać polskie pieśni. Działalność Gromady Zuchowej sprzyjała popularności ruchu harcerskiego w Brześciu. Gromada liczyła rokrocznie do 50 dzieci, uczących się przez zabawę polskich tradycji i kultury.

Latem 2012 roku 9 harcerzy z Brześcia pojechało do Stężycy na trzytygodniowy obóz harcerski. Podobne obozy zorganizowano w roku 2013 – uczestniczyło w nim 14 harcerzy z Brześcia i w roku 2015 – 23 harcerzy, w roku 2016 – 25 harcerzy, a w roku 2017 – 18 harcerzy. Latem 2012 roku 10 harcerzy było na dwutygodniowym obozie harcerskim w Polańczyku na zaproszenie Stowarzyszenia Przyjaciół Polaków na Wschodzie z Tarnobrzega. 10 harcerzy wyjechało w roku 2013 do Olchowca Bieszczadzkiego. Także w roku 2013 Radziwoniszkach pod Lidą 6 harcerzy było na pięciodniowym obozie na zaproszenie drużyny Heleny Bielackowej. Kolejna, 4-osobowa grupa wyjechała w sierpniu 2012 roku na obóz do Białegostoku.

Po obozach we wrześniu, odbyły się wybory. Drużynowym został Andrzej Turko, przyboczną – Weronika Komarowa.

15 marca 2014 roku – brukowanie placu Romualda Traugutta w Szostakowie. Na zdjęciach harcerze i ich rodzice podczas pracy, fot. A. Paniszewa

Marina Głazowa pozostała zastępową. Drużyna liczyła w tym czasie 37 harcerzy. Po kilku dniach, dla usprawnienia działań harcerzy postanowiono stworzyć drużynę oznaczoną numerem trzy. Na następnym spotkaniu harcerzom zaproponowano, by wybrali drużynowego i podzielili drużynę na dwie części. Tym sposobem w roku szkolnym 2012–2013 pracowały już dwie drużyny im. Ryszarda Snarskiego – II oraz III. Na czele II DH stał Andrzej Turko, a na czele III DH – Marina Głazowa.

Także w roku 2012, z inspiracji drużynowego Andrzeja Turko powstał pierwszy kwartalnik harcerski w Brześciu – „Harcercz Brześcia”, który wydawany jest do dnia dzisiejszego. Przez trzy lata jego redaktorem był Andrzej Turko, od roku 2015 tę funkcję pełni Anna Paniszewa. Kwartalnik wydawany jest w języku polskim, w brzeskiej drukarni. Promuje on ideały harcerstwa w Brześciu, jest sposobem na aktywizację młodzieży polskiego pochodzenia.

Po wyjeździe Andrzeja Turko na studia w Polsce młodzież wybrała na drużynowego Dymitra Charko, który pozostawał

15 marca 2014 roku – pl. Romualda Traugutta w Szostakowie. Harcerze i ich rodzice po zakończonej pracy, fot. A. Paniszewa

na czele drużyny przez dwa lata. Pomagał mu jako zastępowy – Paweł Michalczyk. Drużyna prowadziła dość aktywną działalność – przeprowadziła Konkurs wiedzy o Romualdzie Traugutcie w styczniu 2013 roku, 21 stycznia tego roku odbyła wyprawę Szlakiem R. Traugutta i powstania styczniowego, uczestniczyła w konkursach pieśni patriotycznych, pracowała na cmentarzach polskich w Brześciu, brała czynny udział w brukowaniu placu Romualda Traugutta w Szostakowie. Uczestniczyła też w uroczystościach 5 sierpnia 2014 roku, kiedy to ku czci R. Traugutta została poświęcona tablica oraz ozdobny krzyż, ufundowane przez Konsulat Generalny RP w Brześciu. Umieszczono je na placu Traugutta w Szostakowie. W sierpniu 2014 roku drużyna wzięła udział wraz z uczestnikami Rajdu Katyńskiego we wspólnym biwaku, który miał miejsce obok placu R. Traugutta. Uczestniczyła też w Konferencji IPN na temat historii ZOW w Brześciu – wyjazd do Warszawy 28 sierpnia 2014 roku na Konferencję został ufundowany przez Rajd Katyński.

Drużyna nawiązała kontakt z harcerzami z Janowa Podlaskiego oraz ich drużynową Agnieszką Żuk i dwa razy w roku – wiosną podczas Jarmarku na 1 maja i jesienią podczas rekolekcji harcerskich na „Andrzejki” jeździła na spotkania integracyjne. W zamian gościła delegację z Janowa podczas zbiórki we wrześniu 2014 roku.

Dzięki inspiracji konsula Roberta Nowakowskiego z KG RP w Brześciu drużyna przygotowała Akademię z okazji 500. rocznicy bitwy pod Orszą w listopadzie 2014 roku.

1 marca 2015 roku harcerze wraz z opiekunką Anną Paniszewą zorganizowali Akademię z okazji Dnia Żołnierzy Wyklętych, podczas której wysłuchali wspomnień Wacława Trzeciaka, członka ZOW w Peliszczach, o latach życia obozowego.

23 maja 2015 roku harcerze z drużyny uczcili pamięć ostatniego powstańca styczińskiego ks. gen. Stanisława Brzóska. Miało to miejsce podczas wyjazdu do Sokołowa Podlaskiego, gdzie przede 150 laty odbyła się kaźń ks. Brzóska. Później brali udział w Dniach Społecznych w Brześciu, które odbywały się ku czci ks. generała. Obecnie trwa akcja przygotowawcza do postawienia krzyża memorialnego poświęconego ks. generałowi Stanisławowi Brzósce w Brześciu, gdzie w twierdzy, w nieznanym nam miejscu został on pochowany na rozkaz władzy zaborczej, tak żeby nikt nie mógł złożyć kwiatów lub zapalić znicza czcąc Jego pamięć.

W październiku 2015 roku ponownie zostały przeprowadzone wybory. Drużynową została Elżbieta Szumowiec, przybocznym – Władysław Szyszacki. Z kolei we wrześniu 2016 roku drużynowym został wybrany Nikita Nawodniczy. Od tego czasu drużyna realizowała ambitne działania, jak to gry terenowe, biwaki oraz pierwsze samodzielne obozy harcerskie w obwodzie brzeskim.

Zadaniem Harcerstwa w Brześciu jest propagowanie ideałów harcerskich w społeczeństwie białoruskim oraz praca nad własnym doskonaleniem.

Anna Paniszewa